

2.2. Обезщетения за социална закрила

В основния модул социалните обезщетения се класифицират по функция и по тип.

Функцията на социалното обезщетение се отнася до първоначалната цел, за която се осигурява социалната закрила, независимо от законодателните или институционалните постановки. Разграничават се осем функции на социална закрила - "Болест/здравна грижа", "Инвалидност", "Старост", "Семейство/деца", "Наследници", "Безработица", "Жилищни нужди" и "Социално изключване".

Функционалното разпределение се прилага само при плащанията за социална защита, но не и при постъпленията, тъй като един вид приходи могат да бъдат използвани за финансиране на няколко различни функции.

Класификацията на социалните обезщетения по тип е на две нива: първо - кратка обща класификация, която по принцип се отнася до всички функции, и второ - по-подробна класификация, където точките се отнасят само за една или ограничен брой функции. Общата класификация включва парични обезщетения, които могат да бъдат обезщетения в брой (периодични или еднократна сума) и обезщетения в натура.

Социалните обезщетения се разделят на такива, за които се прилага имотен ценз, и такива, за които не се прилага това условие. Социални обезщетения, за които се прилага имотен ценз, са тези, които изрично или косвено зависят от дохода и/или състоянието под определено ниво на бенефициента. Не е необходимо определеното ниво да е точно дефинирано на национално ниво; то може да е различно за отделните схеми и може дори да се различава за различните типове обезщетения, осигурявани от една отделна схема.

Както в повечето страни, така и в България с най-висок дял са разходите по функция "Навършена възраст/старост" с основен компонент разходи за пенсии. Значителни са и разходите по функция "Болест/здравна грижа".

Таблица 3

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО ФУНКЦИИ

Разходи по функции	2005		2006	
	% от общо разходи за социална защита	% от БВП	% от общо разходи за социална защита	% от БВП
Болест/здравна грижа	29.0	4.5	26.0	3.8
Инвалидност	8.4	1.3	9.1	1.3
Навършена възраст/старост	47.6	7.4	47.6	6.9
Наследници	3.6	0.6	5.3	0.8
Семейство/деца	6.8	1.1	7.4	1.1
Безработица	1.9	0.3	2.2	0.3
Жилища и Социално изключване	2.7	0.4	2.5	0.4